

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Numere editate în săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Predicatorii streini și serviciul nostru liturgic.

Intocmai cași mijloacele de traiu și existență, astfel și mijloacele de cucerire, precum și celea de apărare a omenimei au fost diferite și au depins în totdeauna de timp, cauze și împrejurări. Ochiul scrutător al omului, n'a lăsat nici un timp și nici o ocaziune neexploataată, ci în totdeauna a scos din epoca și din timpul și împrejurările respective, mijloace de traiu și existență corespunzător cu spiritul timpului. Ori de câteori un popor s'a văzut săcătuit de mijloacele de traiu și existență a căutat ca prin noi mijloace să-și adune forțe noi și proaspete, ca să poată trăi. Popoarele cu putere mare de viață ș'au știut, câștiga forțele noi trebuincioase dela iele și prin iele, până când cele, cari ș'au epuizat puterea lor de viață, au căutat ca puterea pierdută să o câștige din afară folosind spre acest scop mai întâiu sistemele de propagandă, continuând cu cele de cucerire și sfârșind cu cele de oprimare. Atât din istoria trecutului, cât mai ales din evenimente am putut vedea, că popoarele mari au întrebuințat mijloace de propagandă, cucerire și oprimare față de popoarele mici. Popoarele mici însă în totdeauna și-au câștigat mijloacele de apărare din sânul lor, ca: protestarea, rezistența dârză, strângerea rândurilor și în urmă resemnarea. Nici odată în istorie nu am întimpinat o națiune sau un popor, ori cât de mic ar fi fost acela, care fără împotrivire, să lase loc în țara lui, în credința ori legea lui, teren liber de propagandă streină; știind prea bine că propagandei îi urmează cucerirea, și în urmă oprimarea. Dintre popoarele mici cari îndecursul vremurilor ș'au făcut renume prin sistemele lor de apărare se poate aminti poporul elve-

țian, care și-a știut elupta pura libertate, și poporul român, care și-a știut păzi pura credință. Mijloacele de apărare a unui popor sunt tot atât de însemnate și de sfinte, ca și mijloacele de traiu și existență. Azi mai ales, după-ce toate popoarele ș'au primit porțiunea de pământ, ca mijloc de traiu și existență; azi când toate popoarele sunt organizate după limbă, lege și credință; ori-ce sistem de propagandă, fie față de pământul, fie față de legea ori credința altuia, e nepermis și criminal. În cadrele și hotarele împuse de sfânta Pace, fiecare națiune mare ori mică are datorința de-ași apăra avutul și de-a conlucra la purificarea și sanarea moravurilor dinlăuntru țării sale. Căci nu e oare ridicol a da teren liber de propagandă în țara noastră streinilor, cari nu au nimic bun să ne aducă? Predicatorii streini să ne aducă nouă Românilor religie din Franța și America? Fericire din Rusia? Democrație din Ungaria? Oare acești predicatori nepoftiți nu ar avea ce predica în țara lor? Atât statul nostru cât și biserica noastră ortodoxă sunt așa de bine organizate, încât n'au nevoie de reforme și mai ales de reforme streine de recerințele sufletesti ale poporului nostru. Biserica noastră ortodoxă e așezată pe cele mai creștinești, pe cele mai sociale și pe cele mai democratice legi. Nici o instituțiune din lume nu are vr'un credeu ori program de viață mai social ca biserica noastră și iară nici o biserică din lume nu a știut păstra mai cu sfințenie învățăturile genuine a bisericii creștine, ca biserica noastră: Biserica ortodoxă și preoțimea ei deși mai săracă, decât toate celelalte biserici, și-a luat sarcina cea mai grea de a apăra bunul sufletesc, bunul moral a credincioșilor săi, nici o biserică nu ș'a știut mai bine conduce și însufleți cu duh curat și sfânt credincioșii în

toate mișcările vieții lor sociale ea a fost călăuză înainte mergătoare și povățuitoare îndemnând pe toți la progres și civilizațiune. Toate aceste fiind adevăruri constatate ce rost ar mai avea în țara noastră predicatori streini și reforme streini? Atât statul, cât și biserica se fie precaute, când primesc streini spre propagandă, căci acestia nu ne pot aduce ceva mai bun, decum noi avem! Iară că ce rău ne pot face acesti predicatori o puturăm constata cu multă durere dela blândul predicator de Roma Msr. Marmaggi, care fu în stare să jig-nească, cele mai sfinte a noastre sentimente de lege și credință, prin purtarea lui nedeamnă cu ocaziunea încoronării regelui nostru. Tot în haina blândeții circulă prin țara noastră predicatori cu nume mari ca: francmazoni, adventiști și Buni-Templieri. Oare acestia nu sunt blânzi? Ba da!, căci până când predicatorul de Roma s'a mulțumit că a putut însufla nerespect și nesupunere față de fala și mândria neamului nostru: încoronarea, până atunci francmazonii, adventiștii și Bunii Templieri să mulțumesc, dacă vor putea însufla nerespect și nesupunere în credincioșii ortodocși față de părintele lor. Și nici nu cer mult, decât ca credincioșii să nu mai agrăiască pe părintele lor sufletesc, cu frumoasa agrăire de „părinte“ ci să-i zică: „D-le Preot“. Câtă asemănare între acesti blânzi predicatori și între emisarii streini din Rusia?, cari nici acolo nu ceruseră mai mult soldatului rus, decât: suprimarea salutului acesta fu însă primul pas, căruia îi urma celelalte, iar rezultatul fu destrămarea întregului popor moscovit. Deci Statul, Biserica și Opinia publică să fie precaută, căci dușmanii cearcă ca ceea ce nu au putut să câștige prin arme voiesc a câștiga prin Evanghelie, Biblie și Predică și mai presus de toate toți propagandiștii streini ar voi, ca se trăiască în România-mare pe ușor.

Fiind că acesti emisari streini sunt din streinătate nu pot rămânea fără influință mai ales asupra acelor, cari nimic nu văd bun în țara lor; iară ceea ce vine din afară tot e bun și modern. De un timp încoace mai multe reviste bisericești și mai mulți binevoitori ai bisericii noastre, fără gând rău sau intențiune rea în dorul de a vedea o cât mai grabnică

emancipare și reformare a bisericii noastre, cer cu inzistență preoțimei noastre, ca în locul slujbelor sfinte, în locul „lungului“ și „trăgănatului“ nostru serviciu liturgic să se facă loc cât mai larg Predicei și Cetirei din Biblie. Ba se vorbește și se scrie că preotul de azi e un simplu liturgisitor un simplu cetitor de Molitvelnic-arme învechite de a mai propaga cu iele morală și religiozitate în popor. Bietul preot dela țară curat în sentimentele lui atât el, cât și credincioșii lui din preot însuflețit se vede declarat și considerat odată de un simplu liturgisitor! Ba mi s'a dat ocaziunea a servi liturgia cu un bun preot, care fugărea de-a binele liturgia, zicând, că are să predice. Nu mi-a convenit acest lucru și îl țin de deochiat! E prea strein lucru de sufletul poporului nostru multa predică și servirea în mod superficial a sf. liturgii. Că o face aceasta protestantul, care nu are cult și slujbă religioasă, că o face catolicul, care servește liturgii și mișe prescurtate în o limbă neînțeleasă de nimenea; că o face predicatorul adventist, care nu are nimic, nici cult, nici serviciu, nici slujbe religioase, ba nici sentiment religios — o înțeleg — dar ca bătrânii și venerabilii noștri preoți, cari deși lipsiți de multe titluri și de multă învățătură laică prin meșteșugul cântărilor bisericești prin curata, stricta și cu multa acurateță săvârșire a dramaticului nostru serviciu liturgic au știut impune și atrage totdeauna pe credincioșii lor la o vieță bisericească, — ca acesti oameni să se numească simpli liturgisitori, e o nedreptate și un păcat. Recerința de a da loc predicei în biserica noastră în dauna serviciului liturgic o socot de o recerință streină de sufletul poporului nostru și dacă nu e francmazonă, e catolică adventistă ori americană. Poporul nostru nu vede cu ochi buni restrângerea câtuși de puțin a serviciului liturgic; tot asemenea nici fugărirea ori sistarea diferitelor și variatelor slujbe religioase din Molitvelnic. Ba din contră poporul nostru numai acolo s'au înstreinat de biserică, unde a văzut că aceste servicii și slujbe religioase, cari sunt comoara lui sufletească, sunt servite ca de pomană, fugărite, ba chiar și disprețuite. Cât de mult recercă poporul nostru

servirea cu punctuozitate și regularitate a serviciilor și slujbelor religioase, s'a putut observa cu ocaziunea ținerii cercurilor religioase, unde poporul a alergat din depărtări-să poată asista la un maslu servit regulat, la o liturgie servită frumos, bine înțeles că și predica a fost ascultată cu sete, însă sufletul credincioșilor a rămas încărcat cu impresiile câștigate din serviciul liturgic și slujbele religioase.

Să fiu bine înțeles de iubiții colegi că nu sunt în contra predicei, nici nu voiesc a defăima pe cel-ce predică, dar nici cel-ce predică să nu defaimeze pe cel-ce nu predică. Ci să dăm ceea ce este a Cesarului, Cesarului și ceea ce este a lui Dumnezeu lui Dumnezeu; adecă să se dea locul ce să cuvine predicei, nu însă în detrimentul serviciului nostru liturgic.

Să săvârșim serviciul liturgic și slujbele religioase în totdeauna cu cea mai mare acurateță și punctuozitate, încet, lin, frumos, limpede în limbă aleasă românească, în totdeauna aducândune aminte, că neamul nostru românesc și ortodoxia bisericeii noastre numai și numai prin serviciul liturgic și slujbele religioase, prin cetirea din Molitvelnic, au putut fi scăpate din ghiarale predicatorilor calvini, luterani, catolici, adventiști etc. Că și streinilor le-a impus cultul nostru putem vedea din scrierea bătrânului cronicar Neculcea care zice: „După ce Metropolitul Dosofteiu fu dus ca prizonier în țara leșască în orașul Zolkiev, îl punea craiul Sobieski de să îmbrăca cu vestmintele cele scumpe, cu odoarele bisericești a Metropoliei din țara noastră și slujia liturgia la zile mari și Iordanul la Bobotează cu „țeremonie“ după obiceiul țării noastre și se mira Craiul și toți domnii leșești și laudau frumoasa „țeremonie“ ce era în biserica țării noastre“.

Deci dacă streinii laudă cultul și serviciile noastre din Biserică să fim mândrii de iel, dar totodată să fim și precauți, căci sunt și oameni pofțitori, sunt și oameni răi la inimă și la suflet, cari ar dori suprimarea lui și înlocuirea lui cu reforme streine de sufletul poporului nostru.

Să ne păzim tezaurul nostru, iară locul ce să cuvine serviciului nostru liturgic în Biserica ortodoxă română să nu se vateme pentru nici un bine din lume.

Odvoș.

Ioan Evușian, preot.

Din Istoria Diecezei Aradului.

Contribuțiuni nouă 1815 - 1829.

(Urmare.)

Nici nu trece o lună dela sinodul din Turda, (19 Sept., Octombrie 1810) și Vulcan cere la Viena ecdosisul politic, pentru Moga! În o scrisoare apoi, în care roagă denumirea lui Moga, are loc deajuns să denigreze și pe celalalt candidat, pe Nicolae Huțovici, proto-popul Hunedorii. Pe când pentru a se descărca asupra lui Ioanoviciu îi trebuie o scrisoare aparte, datată din Orade la 20 octombrie 1810.

li aruncă, că e părținit de mitropolitul Stratimirovici. E mare dușman al unirii. Înaintașul lui Vulcan, Ignatie Darabant, a fost părțit, că a silit, pe căi neiertate, pe sătenii din Rogoz și Presaca (din jurul Beiușului) să îmbrățișeze unirea. Cancelaria aulică a trimis o delegație la fața locului în 1804, să ancheteze chestiunea.

Membrii delegației erau: contele Iosif Eszterházy, canonic în Oradea și consilier regal, contele Gaietan Sauer, Petru de Vidák vlădica din Vârșeț și vajnicul Nestor Ioanovici.

Se pare că locuitorii acestor două comune la început au cerut intervenția și ajutorul ierarhiei sârbe, contra frământărilor religioase dela ei. Mai târziu apoi au revenit — cum? cum nu — la alte păreri, destul și bine însă, că în cele din urmă au declarat comisiei, că: nu prin promisiuni și volnicii au fost amăgiți ori forțați să se facă uniți, ci au fost atrași prin deasa predicare a cuvântului lui Dumnezeu, făcută personal de vlădica Darabant.

Declarația aceasta apoi, la care ortodoxia nu se putea aștepta de fel, l-a scos din sărite pe irascibilul călugăr Ioanovici și, momentan, nu și-a putut da samă, că dacă și când e vorba de religia gr. cat. ai să subînțelegi legea împăratului și legea țării, ei s'a expectorat că: „dacă voi (adecă uniții sucii din

Rogoz și Prisaca) *sunteți creștini, atunci și Turcii sunt creștini*.¹⁷⁾

Deaici vrăjmășia lui Vulcan, împotriva candidatului popular la scaunul din Sibiu! Nu va uita și nu-l va ierta pentru nesocotința asta pe bietul Ioanoviciu, cum îndată vom vedea, nici când va fi vorba de îndeplinirea episcopiei Aradului!

Vulcan era om bun, milos, vial, dar unele le uita și ierta foarte cu greu; chiar ca vlădicul din Blaj Atanasie II. Rednic: „greu la fire și nu lesne iertător”.¹⁸⁾

Dacă un Ioanoviciu nu cerșa ajutorul nimăruia pentru a fi întărit de episcop al Ardealului, în vreme ce ceilalți candidați mișcau toate petritele spre scopul acesta, nu puteau să lipsască alții cari la rândul lor să nu lucreze în favorul lui și respective întru surprerea lui Huțovici și Moga!

Fără îndoială, că în ostenele de felul acesta, nu putea fi nimene altul mai habotnic, ca tocmai cunoscutul Haineș („Ein unruhiger Mensch”, îl numesc hârțile vremii sale). S-a adresat la toate locurile diriguitoare. A cerut intervenția mitropolitului Stratimirovici în 24 octombrie 1810, apoi a rugat pe împăratul să numească pe Ioanoviciu, ca pe cel mai chemat pentru demnitatea aceasta. La petiția aceasta a aclus și cererea deosebit de stăruitoare, din 10 octombrie 1810 a Făgăreșenilor, apoi cea a Brașovenilor din 1 noiembrie 1810 tot atât de stăruitoare și tot astfel și un atestat foarte elogios, liberat la 10 decembrie 1810, de universitatea prelaților, baronilor, magnaților și nobililor din comitatul Sirmiu, cari mărturisesc oficial, despre știința lui Ioanoviciu și că e limbist, moral și cu talent.

Deși Stratimirovici, pe vremea aceea, avea o trecere enorm de mare la curtea din Viena, cum bunăoară o va avea cu câteva decenii mai încoace, românul Șaguna, *totuși față de opintirile vlădicilor uniți și a guvernului Transilvan*, numirea lui Ioanoviciu, nu s-a putut exopera.¹⁹⁾

Mitropolitul Stratimirovici, recunoaște deschis, în plin sinodul electoral din vara anului 1816 pentru dieceza Aradului, că a preferat denumirea lui Ioanoviciu la Sibiu, față de toți candidații mulți de acolo, cari erau numai preoți de mir. La aceasta l-a îndemnat edu-

¹⁷⁾ Radu I. c. 336—337.

¹⁸⁾ T. Cișar: Acte și Fragmente, Blaj 1885 pag. 124—5.

¹⁹⁾ Lupaș 12 pet. 42—44.

cația aleasă ce o are Ioanoviciu, și că e bun, pașnic (stili) și evlavios”.²⁰⁾

Imprejurarea, că și-a făcut educația la sârbi după modesta mea părere, e *unicul* motiv, ce l-a făcut pe Stratimirovici, să inziste, sau mai bine spus, să se învoească la înstituirea lui Ioanoviciu la Sibiu²¹⁾ și eventualul la Arad, pentru cazul cel mai rău, că adevărat nu se va putea izbuti aci de fel, cu un candidat sârb.²²⁾

Bătrân și bolnăvicios cum de mult timp era episcopul Avacumovici, dieceza o administra în faptă cinicul și brutalul arhimandrit din Hodoș-Bodrog Moisa Manuilovici.²³⁾

A treia zi după decesul lui Avacumovici, mitropolia denuște în 16 aug. 1815 de administrator la Arad, pe comitele Antonie Brancovici, arhimandritul din Hopovo, pe care îl și trimite la Arad²⁴⁾ și deodată roagă pe împăratul să-l întărească „la orice caz”. Împăratul cere alt administrator, care să știe limba română. Mitropolitul propune trei înși. Împăratul confirmă cu datul de 4 aprilie 1816, de administrator pe Procopie Bolici, arhimandritul dela mănăstirea Racovaț.

Înainte de Bolici, o vreme scurtă, trebuie să fi fost administrator Pavel Kengelatz, arhimandritul dela Sf. Gheorghe.²⁵⁾

Deci administratorii lungi sedisvacante de 14 ani (1815—1829) au fost toți sârbi; și vom vedea mai la vale, că acești administratori, toți erau serioși concurenți ai românului Ioanoviciu!

Din alte împrejurări reese, că deși erau administratori ai diecezei menționatei arhimandriți, totuși adevăratul vicar al diecezei, supleantul episcopal, *vicariu în cele pontificale*, a fost episcopul Iosif Putnik dela Pakratz,²⁶⁾ care pare că și locuia mai mult în Arad, ca acasă, și după cum vom vedea la locul său, era destinat, ba chiar forțat de mitropolitul Stratimirovici, ca titular al Aradului.

(Va urmă.)

²⁰⁾ Ioanoviciu în „Revista Teologică” Sibiu 1916 pag. 248.

²¹⁾ Radu 336.

²²⁾ Radu 273, Ioanoviciu 248.

²³⁾ Ioanoviciu 169; 271; 253.

²⁴⁾ Dr. Gh. Ciuhandu în rev. „Legea Românească” Oradea-mare 1922 nr. 16. pag. 7. Radu 273. Ioanoviciu 184; 185; 254; 255, 256, 241.

²⁵⁾ Ioanoviciu 242; 274.

²⁶⁾ Lupaș: Ist. bis. o. c. 137, zice că a fost episcop de Vârșcet. A fost numai administrator acolo, dar cu un deceniu mai înainte (1805—6) Dr. Gh. Popoviciu Ist. românilor bănățeni, Lugoș 1904, pag. 369.

Combaterea

Invățăturilor rătăcite, ale Adventiștilor în privința zilei Domnului.

Se caută lucrători harnici, cari se altoiescă mlădițele sufletești în butucul ce se cheamă Isus Hristos. Doritorii să se îndrepte cu trup și suflet în rugăciune dea dreptul către El. Lămuriri mai multe în Sfânta Scriptură - S. D.

Deșteaptă-te cel ce dormi!!!

Vremea noastră de odihnă n'a sosit: seriozitatea vremii cere imperios să ne punem cu toți cari suntem lucrători în via Domnului pe o muncă plină de zel și virtute. Să ne jertfim timp pentru Domnul, macar numai o oară la zi și totuși ne vom putea numi buni lucrători și vom primi răsplătă pentru ziua întregă.

Biserica noastră de pe acestea lucruri și-a pierdut și își pierde încă mulți credincioși ai săi, trecuți prin propaganda sectarilor dintre noi la rătăcirii protestante. Să-i ferim de o rătăcire necreștinească de serbarea Sămbătei în locul Duminicii, de a nu se asemăna cu jidovii cei nesocotitori ai legii, noi ai lui Hristos!

Să vedem ce rătăcirii fac ei în opunere cu adevărul. Să vedem aceasta pe baza Sf. Scripturi numai, deși Sf. Scriptură nu poate fi unicul izvor și normă al religiei, pentru că ar fi un nonsenz a scoate învățăturii și povețe d. e. numai dintr-o epistolă ce mi-o trimite din vre-o depărtare Tatăl meu, iar cele ce nu se cuprind în acea epistolă ca nepermise deși mi-le dictează rațiunea și exemplele din viața omenirii, ca ne permise, punând cont numai pe acea epistolă să le săvârșesc ca promise.

Adventiștii rătăcesc întră altele față de porunca a patra, și anume cer cinstirea Sămbătei; — legându-se orbis de litera Sf. Scripturi — în locul Duminicii, ca zi de repaus, poruncită fiind ea de Dumnezeu pe muntele Sinai. Ei nu-și pot da seama că această poruncă a fost dată prin Moisi numai poporului izraelitean.

Apostolul Pavel zice: „Nu sunteți sub lege ci sub har“ (Romani 6,16). „Legea este umbra bunurilor viitoare“ (Evrei 10, 22). La Evangelistul Ioan cetim: „Legea prin Moisi s'a dat, iar harul și adevărul prin Isus Hristos s'a făcut“ (Ioan 1, 18). Cu toate acestea Hristos zice: „Nu am venit să stric lege și prorocii ci să-o plinesc pe ea“ (Matei 5, 17). Nici o lotă nici o cirtă nu va trece din lege (Matei 5, 18). Prin cuvintele aceste El ne arată, că învățând El o nouă învățătură nu a stricat legea ci a desăvârșit-o. Adecă când în locul tăerii împrejur, care ca semn s'a dat pentru vecia poporului izraelitean (I. Moisi 17, 13.) așează botezul, tăierea împrejur nu se nimicește ci se înlocuiește cu botezul care este mai mult ca tăierea împrejur. pentru,

că tăierea împrejur este umbra bunurilor viitoare, este umbra botezului luceafăr, carele venind soarele să acopere însă nu se nimicește. Așa stă treaba și cu Sămbăta. Apostolii când au cinstit ziua Duminicii nu au nimicit porunca a patra tot așa și Hristos când a așezat-o ci a înlocuit-o cu ceva mai înalt. În Epistola către Coloseni 2, 16-17. să zice, că „Sămbăta este umbra bunurilor viitoare, care înlocindu-se cu Duminica a devenit ceva real. Corpul este al lui Hristos (Colos 2,17) realizarea mântuirii noastre s'a făcut prin corpul lui Hristos, care a înviat din mormânt. Apostolul Pavel zice: „Precum prin Adam toți mor, așa prin Hristos toți vor învia (I. Cor. 15, 23.) Noi creștinii cari eram morți dela Adam până la Hristos prin învierea lui Hristos am înviat la o viață nouă nu mai suntem sub lege ci sub har. Învierea s'a întâmplat în ziua Duminicii. Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul ca să ne bucurăm și să ne veselim întrânsa (Ps. 118, 24.), petru, că ne-am renăscut din nou la o nouă viață sub o nouă lege, care este în Isus Hristos. Pentru noi creștinii ziua mântuirii de sub robia păcatului este Duminica și nu Sămbăta, care a fost dată Evreilor când i-a scos Dumnezeu din robia Egiptului ca să-i pregătească pentru mântuire, pentru acea Sămbăta este o lege de pregătire pentru mântuire, care nu a putut să știe decât numai până la venirea Mântuirii, care venind să-o desființeze.

Cu acestea adevăruri ei nu se îndestulesc ci se provoacă cu rătăcirii lor la deosebite locuri din Sf. Scriptură pentru ca să își apere păreriile lor greșite, însă adevărul este numai unul, iar noi cari suntem moștenitori sau fii adevărului dela Hristos până azi nu putem ca să rătăcim. Să vedem dar locurile la cari se provoacă ei.

La Geneza 2, 1-4. cetim: „Așa s'a sfârșit ceriul și pământul și toată . . . Și Dumnezeu binecuvântă ziua a șaptea și o sfințește pe ea: că întră aceasta s'a repausat El de toate lucrurile Sale, pre cari Dumnezeu le creă și le făcu“. Pe baza acestor cuvinte susțin ei că Dumnezeu a făcut lumea în șase zile a șaptea a sfințit-o dând astfel pildă, ca oamenii să facă asemenea.

La acestea răspundem noi creștinii următoarele: Dumnezeu a făcut lumea în șase zile, ziua a șaptea a odihnit. Nu a poruncit să facă asemenea nimăruia. În ziua aceea se odihni de fapt Dumnezeu și nu omul, căci omul nu avea pentru ce să odihnească, căci aceasta era prima zi a vieții lui. Aceasta dovedește Apostolul Pavel în epistola către Evrei cap. 4, 4. prin cuvintele: „Pentru că a zis undeva despre ziua a șaptea astfel: Și s'a repausat Dumnezeu în ziua aceasta de toate lucrurile lui“. Și în acest loc iarăși: „Nu vor intra în repausul meu“. În ce zi a început Dumnezeu să facă lumea și în ce zi a sfârșit nu se spune nici unde cu atât mai puțin de ziua Sămbătei. Deci Dumnezeu a poruncit ca să se cinstescă ziua Sămbătei abea mai târziu, și anume pe muntele Sinai.

Adventiștii caută ca să nimicească adevărul acesta

prin cuvintele ce le rostește Dumnezeu lui Avram: „Avram a ascultat cuvântul meu și a păzit poruncile mele și legile” (I. Moise 26, 5) Bazați pe aceste cuvinte Adventiștii susțin, că între poruncile lui Dumnezeu ar fi și cinstirea Sămbătei deși nu se află nici unde în Sfânta Scriptură caută să întărească neadevărul acesta prin fapta, că Cain și Avel au adus jertfă lui Dumnezeu deși Dumnezeu nu poruncește nici unde ca să I-se aducă jertfa. Ce porunci a ținut Avram se spune în cuvintele dela I. Moisi cap 9, 4. O altă poruncă a fost tăierea înprejur (I Moisi 17, 14.). Porunca cea dintâi a primit-o Avram dela Nce, care a primit-o dela Dumnezeu. A doua poruncă a primit-o însuși Avram dela Dumnezeu. Acestea sunt poruncile pe cari le-a ținut Avram și nu Sămbăta despre care nu se spune nici înaintea Lui, nici după Ei nimica, cece ar fi foastă chiar imposibil dacă s'ar fi cinstit aceasta zi, mai vărtos poruncă Dumnezească fiind. Cain și Avel au adus jertfă lui Dumnezeu însă aceasta nu au făcut ei pentru că Dumnezeu le-ar fi poruncit. Motivul pentru care au adus ei jertfa să spună în cuvintele dela Geneza 3,15 „Și dușmănie voi pune între tine și întră femie, și întră sămânța ta și întră sămânța ei. Acesta va zdrobi capul tău și tu vei împunge călcăiul ei Prin cuvintele acestea Dumnezeu pune dușmănie întră deavol și om, însă promite, că în această luptă omul adevă sămânța femeii va învinge, căci se zice, că „aceasta va zdrobi capul șarpelui”. Deci prin cuvintele acestea Dumnezeu promite oamenilor deja în raiu că li va mântui de păcatul strămoșesc. Sămânța femeii este Isus Hristos (Galateni 4, 4). Acesta a zdrobit puterea deavolului, iar Iudeii cuprinși de deavoli I-au răstignit și I-au împuns cu sulite. Deci s'a plinit cea ce a prezis Dumnezeu în Rai mântuirea neamului nostru prin Isus Hristos. În epistola cătră corinteni 15, 21-3. cetim: „Precum prin Adam toți mor așa prin Hristos toți vor învia”. În speranța acestei mântuiri pe care ni-o adus Isus Hristos cu moartea sa pe cruce și pe care ni-a promis-o Dumnezeu în Rai, au adus jertfa lor Cain și Avel și nu pentru, că Dumnezeu ar fi poruncit, ci omenirea carea s'a aflat sub lovitura păcatului strămoșesc au căutat cu deosebite mijloace ca se împace pe Dumnezeu. Adam și Eva nu-au adus această jertfă, ci urmașii lor cari au așteptat venirea mântuirii

Pe baza sfintei scripturi am documentat așadar, că Sămbăta nu a fost poruncă Dumnezească nici după Avram până la Moisi care le-a primit dela Dumnezeu pe muntele Sinai.

Adventiștii afirmă, ca cea ce s'a zis până acuma din partea lor cu atât mai vărtos o întărește poruncile date de Dumnezeu lui Moisi întră cari porunca a patra sună astfel: „Aduți aminte de ziua sabaului ca să-o sfințești pe ea Șase zile vei lucra, și-ți vei face toate lucrurile tale. Iar ziua a șaptea sabaui e Domnului Dumnezeului tău, nu vei face întrânsa nici un lucru . . . Că în șeasă zile a făcut Dumnezeu ceriul și pământul, mirea și toate ce sunt întrânsa, și în ziua a

șaptea s'a odihnit pentru acea binecuvântă Dumnezeu ziua Sabaului și o sfinți pe ea: (II Moisi 20, 8.) Adevă Dumnezeu poruncește, că deoarece El a sfințit ziua a șaptea și oamenii să facă asemenea. După părerea lor. Că aceasta ar fi motivul pentru care a așezat Dumnezeu ziua a șaptea de repaus nu se poate afirma, căci ar veni sfânta scriptură în contradicere cu sine însăși la a II Moisi 31, 12 cetim: „Și Dumnezeu mai vorbi lui Moisi zicând: . . . Cu adevărat, păziți Sămbătele mele, că acestea sunt semne. Întră mine și întră voi și în generațiunile voastre; ca voi să știți, că eu sunt Dumnezeu care vă sfințește pe voi . . . Căci în șeasă zile făcu Dumnezeu ceriul și pământul și întră șaptea zi se odihni și s'a desfătat”. Din citatul acesta vedem că motivul așezării Sămbătei este pentru, că aceasta, să fie semn întră ei și Dumnezeu ca astfel poporul de căteori va serba aceasta zi va ști, că au un Dumnezeu care li sfințește. Cuvintele „Căci în șeasă zile” . . . stă în strânsă legătură cu cuvintele dela a II Moisi 20,11. și putem ca să le înțelegem numai așa, că precum Dumnezeu a făcut lumea în șeasă zile și ziua a șaptea s'a odihnit astfel și poporul izraelitean are să facă însă motivul e ca să-și aducă aminte de Dumnezeu, care le-a dat ziua aceasta, ca semn și nu cum zic Adventiștii pentru, că a odihnit Dumnezeu în ziua aceasta. Aceasta este primul motiv și aici se amintește numai poporul izraelitean, al doilea motiv pentru care a poruncit Dumnezeu, ca să se cinstească ziua Sămbătei de poporul izraelitean se spune în cuvintele următoare: „Și-ți adu aminte, că tu serv ai fost în pământul Egiptului și Jehova Dumnezeuul tău te-a scos pe tine de acolo cu mână tare și cu braț întins; pentru acea și-a ordonat Jehova Dumnezeuul tău să păzești ziua Sabaului”. (V. Moisi 5¹⁵). Adevă poporul izraelitean să-și aducă aminte și de nemărginita bunătate a lui Dumnezeu. Aici iarăși vedem, că se vorbește numai de poporul izraelitean căci pe acela I-a scos de sub robia Egiptenilor și nu pe noi. Să face întrebare până când a poruncit Dumnezeu să cinstească poporul izraelitean această zi. La aceasta iarăși răspunde sfânta scriptură prin cuvintele dela a II Moisi 31, 17. Aceasta întră mine și fii lui Izrail este semn vecnic. Apoi cum de noi nu ținem această zi? la aceasta iarăși răspunde sfânta scriptură următoarele: „Iată vin zilele, zice Domnul, și voi alcătui un nou așezământ pe care îl făcu părinților lor, în ziua când i-am apucat de mână, ca să li scot din pământul Egiptului că ei nu stăruiră în așezământul meu, de aceea nepăsător am fost față de dânșii”. Zice Domnul (Evrei 8, 8-10). Aceasta este așezământul pe care îl voi alcătui față, de dânșii după acele zile, zice Domnul: dând legile mele în inimele lor le voi scrie și în gândurile lor. Și de păcatele lor și de fărădelegile or nu-mi voi aduce aminte. (Evrei 10, 16). Adevă poporul izraelitean nu a ținut așezământul lui Dumnezeu, nu a plinit poruncile lui și astfel Dumnezeu s'a arătat nepăsător față de dânșii. Cea ce întărește și

cuvintele dela Ezechiel 20, 20. Dumnezeu îi pedepsește cu acea, că nimicește legământul încheiat cu ei, când i-a scos din Egipt, cu toate, că acest legământ a fost dat pentru vecie, care legământ după cuvintele dela a V Moisi 5, 15. care stă în strânsă legătură cu cele dela Ezechiel 20, 12 este ziua Sâmbătei și în locul ei va alcătui un nou legământ, care nu va mai fi scris pe table de peatră ci în inimile poporului, ca poruncă adecă nu va fi dat poporului ci se vor trezi, că au un nou legământ.

Cu acest nou legământ să va sfârși cel vechi iar sfârșitul legământului a fost Hristos (Romanii 10, 4.), care venind la încheiat l-a desăvârșit însă nu l-a nimic și pe care ținându-l nu și va mai aduce aminte de păcatele lor și de fărădelegile lor de mai nainte. Aici vorbindu-se de repaus cu toată siguranța, că va alcătui un nou repaus, care nu mai este ziua Sâmbătei (Evrei 4, 4). (Va urmă.)

INFORMAȚIUNI.

Vizită regală.

Luni în 24 Sept. a sosit la Arad A. S. Regală principele Carol, moștenitorul tronului, ca să inspecteze cluburile sportive de aici. În gară a fost întâmpinat de P. S. Sa Episcopul Ioan și de autoritățile civile și militare, precum și de un public select. La coborârea A. S. din vagon publicul a ovaționat călduros, iar muzica militară a intonat imnul regal.

După ce a trecut în revistă compania de onoare, A. S. R. a urcat în automobilul princiar cu P. S. Sa părintele Episcop și urmat de alte automobile a mers la parcul Eminescu, unde s-a ținut o emulație de tenis.

P. S. Sa Domnul Episcop Ioan a oferit în cinstea viitorului nostru rege un prânz copios, la care au participat și notabilitățile din oraș. În cursul mesei muzica militară a intonat diferite arii naționale. După masă A. S. a făcut diferite vizite pe la cluburile sportive, cari au dat reprezentații de gală, iar seara a părăsit orașul în societatea dlui colonel Condeescu.

Un învățător ar dori să se angajeze la o parohie ca învățător instructor și conducător de cor. Adresa la administrație.

A apărut Memoriile Arhiepiscopului și Mitropolitului Andrei Șaguna din 1846-1871 și să găsește de vânzare la Librăria Diecezană Arad.

Aviz. Cu onoare aduc la cunoștință onorabilului public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Sava Raicu Nr. 77, am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; construiesc orice planuri de case, școli și biserici împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colaudări de tot felul de lucrări de zidiri, și întreprind toffelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:

Teodor Cloban,

architect.

2-10

CONCURSE.

În baza ordinului Consistorial Nr. 2563/1923 prin aceasta public din oficiu concurs cu termen de 30 zile pentru îndeplinirea parohiei din Dumbravița.

Venitele parohiei sunt:

1. Sesiunea parohială în extenziunea ei de azi, parte la țarină parte la deal.

2. Birul legal.

3. Stolele legale.

4. Intregirea dela stat.

Parohia este de clasa a III-a.

Alesul va predica cel puțin de două ori pe lună va suporta toate sarcinile publice după venitul parohial, va catehiza elevii școlii de stat.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie să-și trimită recerșele lor, adresate comitetului par. din Dumbravița și instruite cu documentele despre cvalificațiunea și eventualul lor serviciu, oficiului protopresbiterial din Radna, iar dânsii — cu stricta observare a dispozițiilor §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii — să se prezinte în sfta biserică din comună spre a se face cunoscuți poporului.

Radna, la 30 Aug. (12 Sept. 1923.

P. Givulescu, protopresbiter.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea postului de *învățătoare la școala confesională ort. română de fete* — după lipsă și mixtă — în centru din Nădlac, tractul Arad, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

1. 16 jugh. cat. pământ, după care cel ales va plăti toate dările.

2. Intregirea dela stat, pentru care însă comuna bisericească nu ia răspundere.

3. Locuință în natură, cu grădina dela ea, numai după expirarea aranzii actuale, până atunci va primi partea competentă din arindă. Aceasta locuință o formează casa comunei bisericești de lângă biserică.

4. De curățirea și încălzirea saiei de învățământ.

precum și de servitor pentru școală se va îngriji comuna bisericească.

5. Comuna bisericească va da paușalul scripturistic potrivit în natură; tot astfel și spesele în bani corăspunzătoare pentru participarea la conferințe, în legătură cu întrunirile învățorești didactice, ale învățătorilor confesionali.

6. Aleasa este deobligată a instrua elevele în lucrul de mână și în ale gospodăriei casnice; a instrua în cântările bisericești — răspunsurile — și a conduce elevele — eventual și elevii — regulat la biserică în Dumineci și Sărbători susținând aici cu ei ordinea și disciplina.

7. Comuna afară de salariul staverit aci, nu se deobligă a mai solvi alt salariu sau accesorii similare celor pentru învățătorii de stat.

Recursele ajustate cu documentele recerute și anume: Extras de botez, diploma de învățător, atestat de apartinență, atestat de conduită și despre eventualul serviciu de până aci, adresate comitetului parohial ort. rom. din Nădlac, se vor înainta Oficiului protopopesc ort. rom. din Arad în termenul concursual.

Comitetul parohial ort. rom. din Nădlac.

În conțelegere cu: *Traian Văflan* m. p. protopop inspector școl.

— □ —

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățoreșc la școala confesională ort. română de din „Sus” din Nădlac, tractul Arad, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

1. 16 jugh. cat. pământ, după care cel ales va plăti toate dările.

2. Întregirea dela stat, pentru care însă comuna bisericească nu ia răspundere.

3. Locuință în natură, cu grădina aflătoare la ea.

4. Pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ precum și de servitor pentru școală se va îngriji comuna bisericească.

5. Alesul la dorința și dispunerea comunei bisericești la timpul său să îndatorează a prevedea cantoratul în și afară de biserică primind pentru aceasta funcțiune remunerația potrivită cantorală, dar cu adaosul că numai cât timp va face cantoratul pe lângă funcțiunea de învățător confesional.

6. Comuna bisericească va da paușalul scripturistic potrivit în natură; tot astfel și spesele corăspunzătoare pentru participarea la întrunirile învățorești didactice ale învățătorilor confesionali.

7. Alesul este deobligat a instrua școlarii în cântările bisericești — răspunsurile — și a-i conduce

regulat la biserică susținând aici ordinea și disciplina cu ei în Dumineci și sărbători.

8. Comuna bisericească afară de salariul staverit aci, nu se deobligă a mai solvi și alt salariu sau accesorii similare celor pentru învățătorii de stat.

9. Recurenții sunt datori a se prezenta în biserică într-o Duminecă sau Sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic. Aceia, cari nu vor satifface acestei îndatoriri, nu vor fi susceptuți în lista de candidare.

Recursele ajustate cu documentele recerute și anume: Extras de botez, diploma de învățător, atestat de apartinență, atestat de conduită și despre eventualul serviciu de până aci, adresate comitetului par. ort. rom. din Nădlac, se vor înainta Oficiului protopopesc ort. rom. din Arad în termenul concursual, sub oare reflectanții au se satisfacă îndatoriei cuprinsă în punct 9).

Comitetul parohial ort. rom. din Nădlac.

În conțelegerea cu: *Traian Văflan* m. p. protopop inspector școl.

3—3

Concurs de licitație minuendă.

Pentru renovarea bisericii din Târnava (poșta și gara Vața de jos) din protopopiatul Hălmagiului, în baza plan-proiectului de spese, aprobat de Consistorul ort. rom. din Arad nr. 3084/1920, să va ținea Licitație verbală la 22 Sept. (5 Octomvrie a. c.) orele 3^{1/2} în școala de stat din Târnava.

Condițiile sunt: 1. Prețul strigării face 41,690 Lei. 2. Proiectul de spese, preliminarul și celelalte condiții se pot vedea până la termenul de sus la oficiul parohial din Târnava. 3. Licitanți înainte de începerea licitației vor depune 5% vadiu din prețul strigării. 4. După terminarea licitației, să va încheia contract cu oferentul acărui ofert va fi primit de Comitetul parohial. 5. Participanți la licitație nu pot computa și pretinde față de comuna bisericească nici un fel de spese pentru participare.

Târnava din ședința comit. par. dela 3/16 Sept. 1923.

Cornel Lazar,
protopresbiter.

Serghiu Feier,
preot, președ. com. p.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presel.**